

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Tomáše Rychlého a Mgr. Michala Bobka v právní věci žalobkyně: **E. V.,** zastoupená JUDr. Petrem Novotným, advokátem se sídlem Archangelská 1568/1, Praha 10, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 21. 9. 2021, č. j. 13 Az 50/2020-22,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 21. 9. 2021, č. j. 13 Az 50/2020-22, **se ruší.**

II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 10. 2020, č. j. OAM-443/ZA-ZA11-VL13/2020, **se ruší** a věc **se** mu **vrací** k dalšímu řízení.

III. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o žalobě a o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] V záhlaví označeným rozsudkem Městský soud v Praze (dále jen „*městský soud*“) zamítl žalobu, kterou se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 10. 2020, č. j. OAM-443/ZA-ZA11-VL13-2020. Tímto rozhodnutím žalovaný zamítl její žádost o udělení mezinárodní ochrany podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „*zákon o azylu*“), jako zjevně nedůvodnou.

[2] Při posuzování žaloby vycházel městský soud z následujícího skutkového stavu. Žalobkyně podala dne 16. 7. 2020 žádost o udělení mezinárodní ochrany v České republice, kterou odůvodnila pandemií koronaviru, kvůli které by jí na Ukrajině hrozilo velké nebezpečí a válečným konfliktem na Ukrajině. Jako jeden z důvodů uvedla i svatbu s občanem České republiky, na kterou by se v případě vycestování nemohla vrátit. K žádosti poskytla dne 31. 7. 2020 údaje. Uvedla, že se narodila ve městě Chust v Zakarpatské oblasti, je státní příslušnicí Ukrajiny a ukrajinské národnosti, řecko-katolického vyznání a dorozumí se rusky a česky. Ke svému politickému přesvědčení sdělila, že nikdy nebyla politicky aktivní. Při pohovoru dne 31. 7. 2020 uvedla, že Ukrajinu opustila, neboť v České republice žijí její sestřenice a nevlastní sestra, přijela i za svým budoucím manželem. Povolení k pobytu v České republice si nevyřídila, protože dle jejího tvrzení je to ve Lvově téměř nemožné. O mezinárodní ochranu žádá, protože na Ukrajině se kvůli pandemii koronaviru nepracuje a nic nefunguje. Na denním pořádku jsou hádky a rvačky lidí, kteří se vrátili z války. Potvrdila, že jsou to všechny důvody její žádosti a doplnila, že má souseda, který se vrátil z konfliktu, má zbraň a teď je to tam nebezpečné.

[3] Městský soud odkázal na ustanovení § 16 odst. 2 a 3 zákona o azylu a § 2 vyhlášky č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců. Konstatoval, že skutkový stav byl zjištěn dostatečně, nejsou o něm důvodné pochybnosti, žalovaný se vypořádal se vším, co žalobkyně uvedla a co v řízení vyšlo najevo, a postupoval v souladu se správním řádem. Odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, dle které vnitrostátní konflikt na Ukrajině nelze klasifikovat jako totální, tedy takový, který by s ohledem na svoji intenzitu vystavoval každého civilistu reálnému nebezpečí vážné újmy. Uvedl, že v takovém případě by bylo potřebné, aby žadatel o mezinárodní ochranu prokázal dostatečnou míru individualizace ve vztahu k hrozbě vážné újmy, což se žalobkyní nepodařilo. Dále podotknul, že konflikt se ustálil ve východní části země, v Doněcké a Luhanské oblasti, zatímco žalobkyně pochází ze Zakarpatské oblasti v její západní části, jež je pod kontrolou ústřední vlády. S ohledem na tuto dlouhodobou lokalizaci konfliktu žadatelům o udělení mezinárodní ochranu z jiných částí obvykle nehrozí vystavení vážnému a individuálnímu ohrožení života nebo tělesné integrity a nejsou u nich splněny podmínky pro udělení doplňkové ochrany. Žalobkyně neuvedla žádné skutečnosti, které by nasvědčovaly tomu, že by byla vázána na jedno místo, je v produktivním věku a její ekonomické situace bude na celém území Ukrajiny obdobná.

[4] Co se týče argumentace žalobkyně v souvislosti s jejím sňatkem s občanem České republiky, městský soud odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2021, č. j. 6 Azs 5/2010-57, dle kterého takový sňatek není důvodem pro udělení mezinárodní ochrany. Ve vztahu k námitce pandemie koronaviru uzavřel, že jde o celosvětovou pandemii, která nemůže založit důvod pro udělení mezinárodní ochrany dle § 14 zákona o azylu.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[5] Proti rozsudku městského soudu podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost. Předně zrekapitulovala skutkové okolnosti případu i důvody podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Namítla, že napadený rozsudek městského soudu je nezákonný, neboť skutkové závěry nemají oporu ve spisu a je rovněž nepřezkoumatelný. Má za to, že v rámci předcházejícího řízení jasně prezentovala své obavy z návratu na

Ukrajinu z důvodu válečného konfliktu. Je přesvědčena, že ozbrojený vnitrostátní konflikt nepolevuje na intenzitě, naopak v posledních mísících zesílil. Poukazuje na vojenskou konfrontaci s Ruskou federací v Azovském moři v nedávné minulosti, jejíž důsledky jsou patrné dodnes nárůstem napětí s Ruskou federací. Situace na Krymu a na východě Ukrajiny je stále velmi špatná. Po několika letech konfliktu v samozvané Doněcké a Luhanské republice se zde vytvořilo prostředí nestability, nejistoty a beztrestnosti, jež značně dopadá na civilní obyvatelstvo v rámci celé Ukrajiny. Tato fakta nevzal městský soud v rámci přezkumu postupu správního orgánu vůbec v potaz. Městský soud měl dle přesvědčení stěžovatelky dojít k závěru, že je naplněn přinejmenším důvod pro udělení doplňkové ochrany. Současně má za to, že je napadený rozsudek nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů, protože městský soud nevyvrátil její argumentaci.

[6] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhl, aby ji Nejvyšší správní soud odmítl pro nepřijatelnost, případně zamítl. Námitky uvedené v kasační stížnosti považuje za nedůvodné. Po provedeném řízení má za jednoznačné prokázané, že stěžovatelka neuvedla žádné skutečnosti, které by ho vedly k závěru o naplnění důvodů pro udělení ochrany v některé z jejich forem.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud v souladu s § 109 odst. 3 a 4 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) přezkoumal napadený rozsudek v mezích a rozsahu podané kasační stížnosti a v ní uplatněných důvodů. Po ověření, že je včasná (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a že splňuje i další formální náležitosti podle § 102 a § 105 odst. 2 s. ř. s., se zabýval otázkou, zda kasační stížnost podaná ve věci, v níž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele a je tak přijatelná, anebo je namístě ji jako nepřijatelnou odmítnout (§ 104a odst. 1 s. ř. s. ve znění účinném od 1. 4. 2021).

[8] Co se týče přijatelnosti kasační stížnosti, je nezbytné uvést, že typové případy, v nichž jde o přijatelnou kasační stížnost, vymezil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS V rozsudku ze dne 11. 3. 2022, č. j. 6 Azs 306/2021-49, však dospěl k závěru, že východiska přijatelnosti kasační stížnosti vymezená v zmiňovaném rozsudku prvního senátu nelze plně využít, pokud soud zvažuje prolomení pravidla stanoveného v § 75 odst. 1 s. ř. s. a § 109 odst. 5 téhož předpisu a hodlá výjimečně a za účelem dodržení mezinárodních závazků České republiky požívajících aplikační přednost ve smyslu čl. 10 Ústavy přihlédnout ke skutečnostem, které nastaly až po vydání rozhodnutí krajského soudu. V takovém případě je třeba se věcně vypořádat s otázkou, zda je prolomení namístě, a to buď v rámci hodnocení přijatelnosti (viz např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2017, č. j. 9 Azs 14/2017-30, či citovaný rozsudek č. j. 6 Azs 306/2021-49), anebo shledat přijatelnost kasační stížnosti a uvedené otázce se věnovat v rámci meritorního přezkumu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 2. 2021, č. j. 2 Azs 214/2020-46). Také při aplikaci § 104a s. ř. s. je totiž třeba postupovat tak, aby byly dodrženy normy vyšší právní síly, jimiž jsou ve věcech mezinárodní ochrany zejména přímo aplikovatelné čl. 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských

práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a zásada *non-refoulement* (zásada nenavracení).

[9] Nejvyšší správní soud v předložené věci (stejně jako např. v rozsudcích ze dne 24. 3. 2022, č. j 1 Azs 36/2022-31, 21. 4. 2022, č. j. 10 Azs 47/2022-33) shledal, že je nezbytné i bez výslovné námitky stěžovatelky přihlédnout ke skutečnostem, k nimž došlo až po rozhodnutí městkého soudu, neboť to vyžaduje přímá aplikace článků 2 a 3 Úmluvy, jež jsou projevem zásady *non-refoulement* a představují závazek České republiky nevystavit žádnou osobu újmě, která by spočívala v ohrožení života, vystavení mučení, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, a to např. tím, že tato osoba bude vyhoštěna nebo nucena vycestovat do země, kde by jí taková újma hrozila. Ve světle těchto skutečností dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je přijatelná a důvodná.

[10] Po vydání napadeného rozsudku došlo k výrazné změně bezpečnostní situace na Ukrajině, neboť na její území dne 24. 2. 2022 zaútočila vojska Ruské federace. Válka, jež toho dne vypukla, přitom trvá dodnes. Informace, ze kterých vycházel žalovaný i městský soud, byly příslušnými orgány a organizacemi vydány před počátkem války a nemohou proto dokládat, že stěžovatelce na území Ukrajiny nehrozí nebezpečí. Teze, podle kterých je Ukrajina bezpečnou zemí původu, totiž přestaly nejpozději dne 24. 2. 2022 platit (v podrobnostech srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021-31, č. 4335/2022 Sb. NSS).

[11] Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že žalovaný ani městský soud nijak nepochybili. Vzhledem k závažnosti situace na Ukrajině je však potřeba prolomit základní pravidla stanovená v § 75 odst. 1 a § 109 odst. 5 s. ř. s., a to ve prospěch zásady *non-refoulement*, která požívá vyšší právní síly. S ohledem na uvedené důvody nemůže napadený rozsudek a ani rozhodnutí žalovaného obstát, proto Nejvyšší správní soud podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. tato rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). Žalovaný je vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 2 ve spojení s § 78 odst. 5 s. ř. s.) a v dalším řízení opětovně posoudí žádost stěžovatelky o udělení mezinárodní ochrany ve světle nových skutečností, a to i z hlediska naplnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany. Vlastní kasační argumentací se pro její nadbytečnost Nejvyšší správní soud již nezabýval.

IV. Závěr a náklady řízení

[12] Nejvyšší správní soud zrušil vedle napadeného rozsudku i rozhodnutí žalovaného a je proto povinen rozhodnout kromě nákladů řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským soudem (§ 110 odst. 3, věta druhá s. ř. s.). Náhrada nákladů řízení se obecně odvíjí od celkového úspěchu ve věci (§ 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona). Kasační soud však zohlednil skutečnost, že stěžovatelka je v řízení o kasační stížnosti procesně úspěšná pouze z důvodu změny poměrů na Ukrajině, kterou nemohli městský soud ani žalovaný předvídat. Nejvyšší správní soud proto podle § 60 odst. 7 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona rozhodl tak, že žádnému z účastníků náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 3. listopadu 2022

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu